

# KASIM AYI FİYAT GELİŞMELERİ

5 Aralık 2023



## Özet

Tüketici fiyatları kasım ayında yüzde 3,28 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 0,62 puan artışla yüzde 61,98 olmuştur. Yıllık enflasyon gıda ve temel mal gruplarında gerilerken, enerji başta olmak üzere diğer ana gruplarda yükselmiştir. Enerji grubunda mevsimsel koşullara bağlı olarak tüketimin artmasıyla doğal gazda bedelsiz kullanım sınırı (ilk 25 metreküp) aşılmış ve doğal gaz kaleminden aylık tüketici enflasyonuna gelen etki tahminlerle uyumlu gerçekleşerek 1,01 puan olmuştur. Doğal gazın aylık enflasyon üzerindeki katkısının aralık ayında zayıflayacağı öngörülmektedir. Doğal gaz etkisi hariç tutulduğunda ise tüketici fiyatları artış oranındaki yavaşlama eğilimi sürmüştür. Kasım ayında gıda grubunda taze meyve ve sebze fiyatları düşüş kaydederken, meyve ve sebze dışı gıdada fiyat artışları gücünü korumuştur. Temel mal grubu yıllık enflasyonu bu dönemde gerilemiş, dayanıklı tüketim malları fiyat artış oranındaki yavaşlama grup enflasyonunu kasım ayında da olumlu etkilemiştir. Hizmet grubunda aylık fiyat artışı güç kaybederken kira alt grubundaki yavaşlama dikkat çekmiştir. Kasım ayında üretici fiyatları aylık artışı enerji kalemlerinin de etkisiyle bir miktar güçlenmiş, yıllık üretici enflasyonu düşük bazın da etkisiyle yükselmiştir. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış verilerle aylık artış oranları, B ve daha belirgin olarak C göstergesinde yavaşlamış, göstergelerin yıllık enflasyonları yataya yakın seyretmiştir. Enflasyonun ana eğilimindeki yavaşlama yayılım endeksi, medyan enflasyon, SATRIM gibi alternatif göstergelerle de teyit edilmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

## Değerlendirmeler

Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 3,28 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 0,62 puan artarak yüzde 61,98 olmuştur (Grafik 1 ve Tablo 1). Bu ayda doğal gazın aylık tüketici enflasyonuna etkisi 1,01 puan, yıllık enflasyona etkisi ise 1,58 puan olmuştur. Doğal gaz etkisi arındırıldığında, mevsimsellikten arındırılmış tüketici enflasyonundaki yavaşlama eğiliminin sürdüğü izlenmiştir (Grafik 2). Bu dönemde B endeksinin yıllık değişim oranı 0,34 puan azalarak yüzde 67,27 olurken C endeksinin yıllık değişim oranı 0,13 puan ile sınırlı bir oranda artarak yüzde 69,89 olarak gerçekleşmiştir.

Yıllık tüketici enflasyonuna katkılar incelendiğinde, bu dönemde enerji, alkol-tütün-altın ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 1,39, 0,31 ve 0,16 puan artarken, gıda ve temel mallar gruplarının katkıları sırasıyla 0,84 ve 0,40 puan düşmüştür.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, C endeksinde daha belirgin olmak üzere B ve C endekslerinde aylık artışlardaki zayıflama devam etmiştir (Grafik 3). Fiyat artışları, B endeksinin oluşturan gruplardan işlenmiş gıdada bir önceki aya kıyasla güçlenirken, hizmet ve temel mallarda yavaşlama kaydetmiştir (Grafik 4). Yayılım endeksi, medyan enflasyon, SATRIM gibi alternatif göstergeler de enflasyonun ana eğilimindeki yavaşlamayı teyit etmiştir.

Hizmet fiyatları kasım ayında yüzde 2,76 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 1,06 puan artışla yüzde 89,71 seviyesine ulaşmıştır (Grafik 5). Bu dönemde, kira alt grubunda aylık artışın (yüzde 5,97) bir önceki aya kıyasla hız kesmesi dikkat çekmiş, diğer taraftan alt grup yıllık enflasyonu 5,14 puan artışla yüzde 105,81 seviyesine ulaşmıştır. Haberleşme alt grubunda yüzde 5,20 ile güçlenen aylık fiyat artışında cep telefonu yapılan görüşme ve internet ücretlerinde devam eden yükselişler belirleyici olmuştur. Lokanta-otel grubunda yemek hizmetlerinde aylık fiyat artışı yavaşlarken, konaklama fiyatlarındaki düşüş devam etmiştir. Kasım ayında diğer hizmetler alt grubundaki ılımlı artış (yüzde 1,73) bu grupta yavaşlamanın sürdüğüne işaret etmiştir. Akaryakıt fiyatlarındaki düşüşün de etkisiyle, bu dönemde ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar (yüzde 0,14 ile) görece yatay seyretmiştir.

Temel mal grubu yıllık enflasyonu 0,81 puan düşüşle yüzde 52,24 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 6). Yıllık enflasyon dayanıklı mallarda gerilerken, diğer alt gruplarda yükselmiştir. Dayanıklı mal (altın hariç) fiyatları kasım ayında önceki aya benzer şekilde sınırlı bir artış (yüzde 0,66) sergilemiştir. Bu dönemde, elektrikli ve elektriksiz ev aletleri fiyatları (yüzde -0,28) gerilemiş, otomobil fiyatları (yüzde 0,66) ılımlı bir şekilde yükselmiş, mobilya fiyatlarındaki artış (yüzde 1,79) ise bir miktar daha yüksek gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler neticesinde, dayanıklı mal grubunda yıllık enflasyon 2,84 puan düşüşle yüzde 59,31 seviyesine gerilemiştir. Diğer temel mallar alt grubunda fiyatlar yüzde 2,66 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,72 puan yükselerek yüzde 50,14 olarak gerçekleşmiştir. Ev ile ilgili temizlik malzemeleri ve kişisel bakım ürünleri bir önceki aya benzer şekilde fiyat artışlarıyla öne çıkan alt kalemler olmuştur. Giyim ve ayakkabı alt grubunda ise fiyatlar mevsimsel eğiliminin aksine bu dönemde yüzde 0,38 oranında gerilemiştir.

Enerji fiyatları kasım ayında yüzde 9,98 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 9,58 puan artarak yüzde 21,18 olmuştur (Grafik 7). Grup aylık fiyat artışında, 25 metre küpü bedelsiz olarak kullandırılan doğal gaz kalemindeki tüketim artışına paralel olarak sepete yansıyan fiyatların yükselmesi etkili olmuştur. Küresel enerji fiyatlarıyla uyumlu şekilde katı yakıt fiyat artışı (yüzde 1,95) yavaşlarken, tüp gaz fiyatları bu dönemde yataya yakın seyretmiştir. Şebeke suyu fiyatlarındaki artış da yüzde 2,90 ile yavaşlarken, uluslararası petrol fiyatları öncülüğünde akaryakıt fiyatları yüzde 1,06 oranında gerilemiştir.

Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları kasım ayında yüzde 2,78 oranında artmış, yıllık enflasyon 4,83 puan azalarak yüzde 67,16 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 9,55 puan azalışla yüzde 80,85'e, işlenmiş gıdada ise 1,38 puan düşüşle yüzde 57,23'e gerilemiştir (Grafik 8). Mevsimsellikten arındırılmış veriler, meyve fiyatlarında ılımlı artışa, sebze ise gerilemeye işaret etmiştir. Taze meyve ve sebze dışı gıdada fiyat artışları gücünü korumuştur. Diğer işlenmemiş gıdadaki aylık artışta bakliyat, pirinç ve beyaz et kalemleri öne çıkmıştır. İşlenmiş gıda grubunda aylık artış (yüzde 4,95) güçlenirken, süt ve süt ürünleri, işlenmiş et ürünleri, katı-sıvı yağlar ile konserve sebze ürünlerindeki fiyat artışları dikkat çekmiştir.

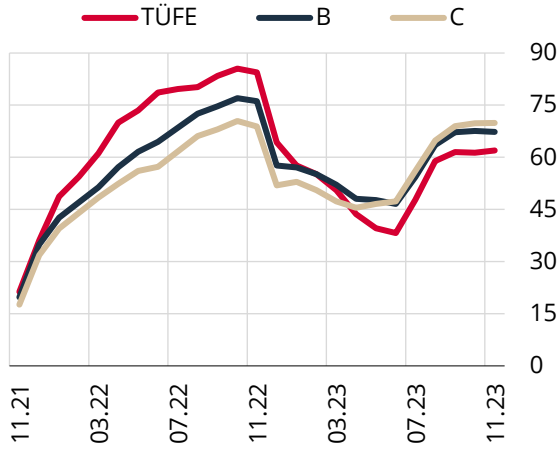
Tütün ürünlerinde üretici firma kaynaklı fiyat artışlarının (yüzde 10,02) etkisiyle, alkollü içecekler ve tütün grubunda fiyatlar yüzde 9,16 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 9,38 puan artışla yüzde 71,35 olmuştur.

Yurt içi üretici fiyatları kasım ayında yüzde 2,81 oranında artmış, yıllık enflasyon 2,86 puan artışla yüzde 42,25'e yükselmiştir (Grafik 9 ve Tablo 2). Bu artışta enerji grubu öne çıkmıştır. Sanayi elektrik tarifeleri ile sanayi ve elektrik üreticileri doğal gaz tarifelerinde ekim ayında yapılan ayarlamaların etkisi kasım ayında elektrik, gaz, buhar, iklimlendirme (yüzde 10,99) grubu üzerinde gözlenmiştir. Bu çerçevede, enerji

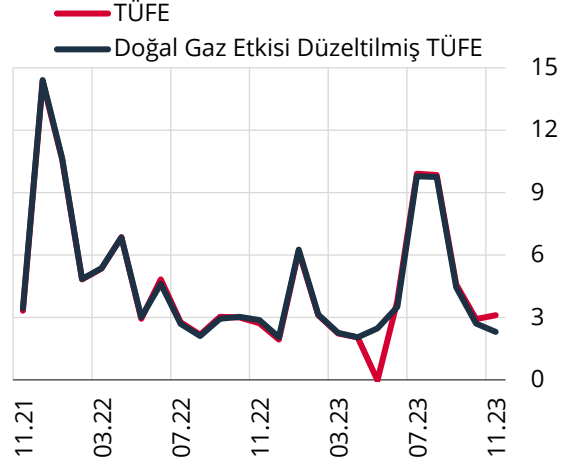
grubunda fiyatlar aylık bazda yüzde 3,46 artarken yıllık enflasyon negatif bölgedeki seyrini sürdürmüştür (Grafik 10). Alt gruplar bazında, en belirgin aylık artış enerji grubundan sonra yüzde 3,07 ile dayanıksız tüketim mallarında izlenirken, bu dönemde sermaye ve ara malları sırasıyla yüzde 2,85 ve yüzde 2,50 oranlarında artmıştır. Sektörel bazda ise metal cevherleri, tütün, deri ile ağaç mantar ürünleri fiyat artışlarıyla öne çıkmıştır.

## Grafik ve Tablolar

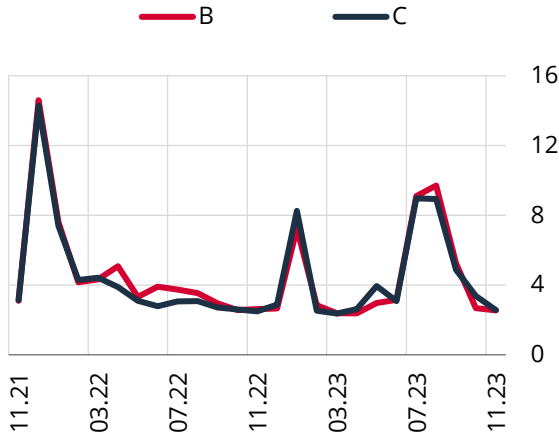
**Grafik 1: TÜFE, B ve C**  
(Yıllık % Değişim)



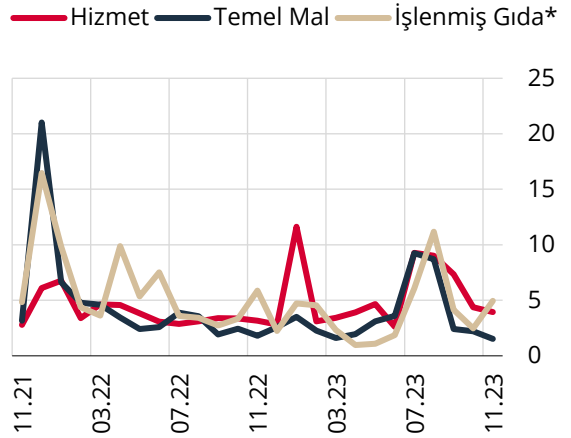
**Grafik 2: TÜFE ve Doğal Gaz Etkisi**  
Düzeltilmiş TÜFE (Mev. Ar., Aylık % Değişim)



**Grafik 3: B ve C Endeksi**  
(Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

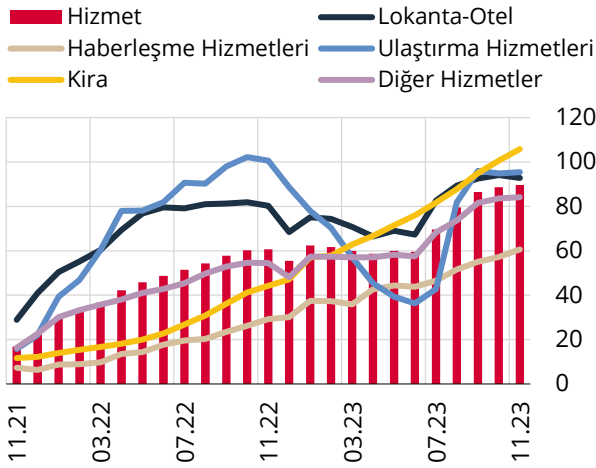


**Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri**  
(Mev. Ar., Aylık % Değişim)

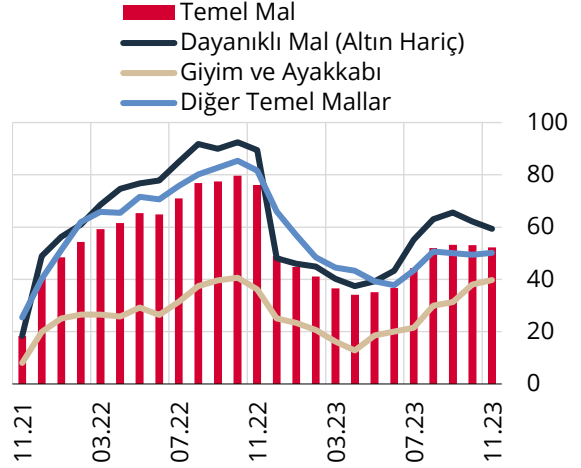


\* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

**Grafik 5: Hizmetler** (Yıllık % Değişim)

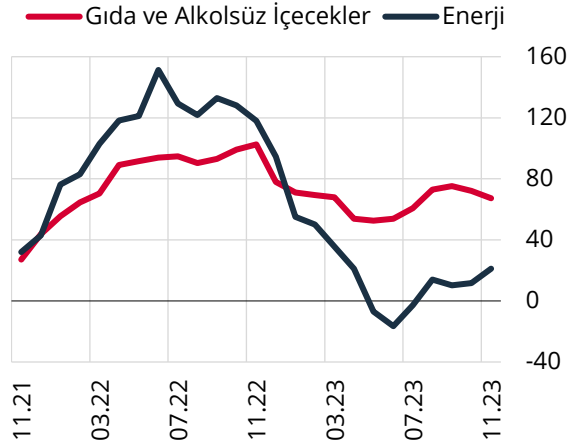


**Grafik 6: Temel Mallar** (Yıllık % Değişim)

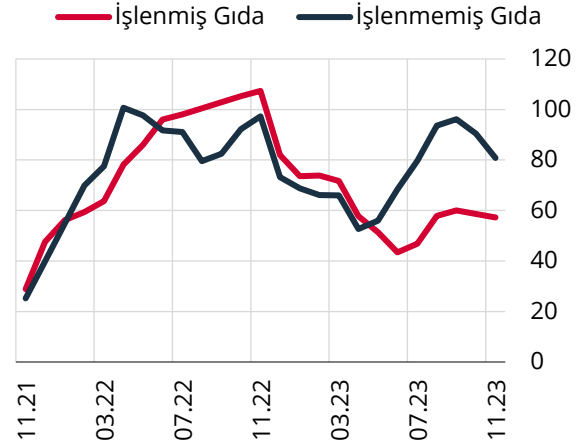


**Grafik 7: Gıda ve Enerji**

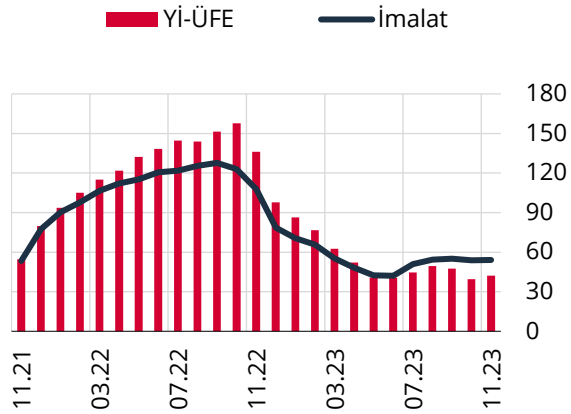
(Yıllık % Değişim)

**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda**

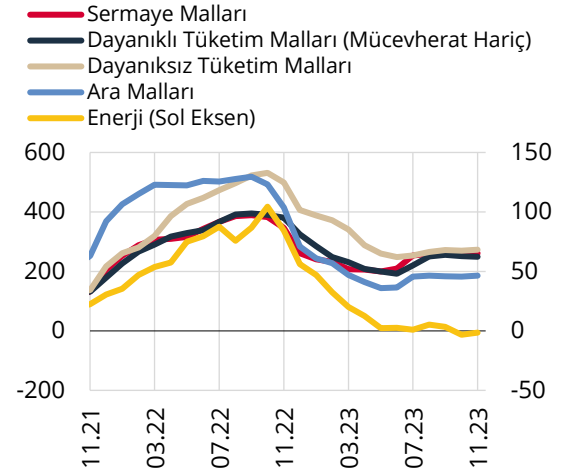
(Yıllık % Değişim)

**Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat**

(Yıllık % Değişim)

**Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları**

(Yıllık % Değişim)



**Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)**

	Aylık		Yıllık	
	Kas.23	Kas.22	Kas.23	Kas.22
<b>TÜFE</b>	3,28	2,88	61,98	84,39
<b>1. Mallar</b>	3,52	3,11	52,13	93,01
Enerji	9,98	1,28	21,18	118,00
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,78	5,75	67,16	102,55
İşlenmemiş Gıda	0,31	5,61	80,85	97,24
Taze Meyve-Sebze	-2,66	9,94	57,37	99,22
Diğer İşlenmemiş	2,01	3,42	95,54	95,66
İşlenmiş Gıda	4,95	5,86	57,23	107,35
Ekmek ve Tahıllar	2,87	3,08	57,99	97,78
Diğer İşlenmiş	6,00	7,35	56,85	112,58
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,04	1,88	54,53	76,75
Temel Mallar	1,09	1,62	52,24	76,11
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,66	2,46	59,31	89,50
Giyim ve Ayakkabı (*)	-0,38	-1,54	39,72	36,22
Diğer Temel Mallar	2,66	2,17	50,14	81,64
Alkollü İçecekler ve Tütün	9,16	3,19	71,35	83,49
Altın	4,47	3,45	71,17	66,40
<b>2. Hizmetler</b>	2,76	2,18	89,71	60,72
Kira	5,97	3,33	105,81	44,24
Lokanta ve Oteller	2,51	3,18	92,86	80,30
Ulaştırma Hizmetleri	0,14	-0,16	95,40	100,66
Haberleşme Hizmetleri	5,20	2,96	60,62	29,17
Diğer Hizmetler	1,73	1,41	84,15	54,42
<b>3. Temel Göstergeler</b>				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	2,53	2,73	67,27	76,18
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,96	1,88	69,89	68,91
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	3,46	2,47	59,24	82,59
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	2,11	3,13	67,04	82,69

Kaynak: TÜİK.

\* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

**Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)**

	Ağırlık (%)	Kasım 2023		Kasım 2022	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
<b>Yİ-ÜFE</b>	<b>100</b>	2,81	42,25	0,74	136,02
Madencilik	3,69	2,68	65,49	4,99	146,43
İmalat	83,81	2,26	54,11	2,01	107,64
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	78,48	2,67	54,97	2,16	106,74
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	68,94	2,74	56,90	2,40	110,97
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	11,96	10,99	-30,00	-5,17	442,97
Su Temini	0,55	1,91	70,23	3,39	114,41
<b>Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE</b>					
Ara Malı		2,50	46,45	1,88	103,78
Dayanımlı Tüketim Malları		2,49	61,16	2,62	93,87
Dayanımlı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		2,20	62,29	2,63	95,08
Dayanımsız Tüketim Malları		3,07	68,11	2,68	124,66
Sermaye Malı		2,85	65,21	2,83	86,41
Enerji		3,46	-5,91	-4,24	337,34

Kaynak: TÜİK.